

DANIEL, OTÙ NIME ỤMỤ OKORỌBIA NKE CHINEKE KWESIRI NTUKWASIABI

Daniel 1:1-21; 2:1-47.

IHEÒMỤMỤ 419

Nke Ndị etiti

AMAOKWU IBUN'ISI: “Onye nāgbaso ezi omume na ebere nāchọta ndu, na ezi omume na nsopuru” (Ilu 21:21)

Ike Ná Atalataatalata

Na mbiaru nso ike nke ọchịchị Eze Solomon, ekewara Israel ụzọ alaeze abụọ, alaeze nke ugwu na aza aha Israel, ma alaeze nke ndịda na aza Juda. Site n'oge ahụ gan'iru, ha naaga kwa n'iru itufu ike ha rue mgbe ndi Asiria dọtara alaeze nke ugwu n'agha ihe dika nari arọ asaa na iri abụọ na otù tupu a mụọ Onyenweanyị (721 B.C.). Juda gakwara n'iru n'ibu mba n'ihe dika otù nari arọ, ma n'oge Babilon ghorọ mba kachasi ike n'ụwa niile, mmehie nke Juda kariji rienne mere ka Chineke ji rapu ha ka adotakwa ha n'agha. Ndị nke Chineke roputara ikwusa ụkpurụ Ya, na ndị nke O kwewororị mkwà karija mba ndiọzọ ma ọ buru na ha erubere Ya isi, nọ nāagbu nye ọchịchị govment nke Chineke juraju n'ih na ha atughariwo site n'ebe Chineke nọ.

Ahuhụ Nke Chineke

O mere otutu oge na mgbe akuko Israel na ọ buru na ha erubereghị Chineke isi Ọ gaezite mba naamaghị Chineke ka ha taa ha ahuhụ. N'oge a Chineke jiri Nebukadneza, ma “nye kwa Jehoiakim bú eze Juda n'aka ya.”

Ufodu mmadu naechè na Chineke di obi ebere nke ukwu n'inye onye ajoomume ahuhụ, ma akwukwonsọ enyewo otutu ihe idokananti banyere ihe Chineke gaeme n'ikpe ọ buru na mmadu ajurubere Ya isi. Oku alammuo gaabu ihe mnweta ebighiebi ha ma ọ buru na ha echegharighi. Emeghi okualammuo n'ih mmadu, ma ọ buru na mmadu ajurubere maka Eluigwe, Ọ gaeje n'okummuo.

Umụ Náerubeisi

Ndị obodo Juda ka atara ahuhụ, ma na etiti ndi adotara naagha bu ndi ejiri ga Babilon site na Jerusalem bu ufodu umukoro ndi tukwasiri Chineke obi. Gburugburu anyi agaghi ejuputa nnoo n'ih ojoo ma na Chineke nwere ike idebe ndi kwesiri ntukwasio bi bu ndi choroo ka edebe ha. Ka ochichiri nke mmehie naadiwanye gburugburu anyi, ka Ihe naamuwanye n'ime ụwa nke di n'obi Onye Kraist. Jisọs n'ime anyi na kwa nzube anyi n'idiri ya ndu, anyi nwere ike imeri ike niile nke setan. Chineke choroo ka ndi Ya ghoo “ndi nadiigh ita uta ndi naghogh kwa aghughoo, umu Chineke ndi anapugh ita uta n'etiti ogbo gbagoro agbagoo nene kwa anya-uhie, ndi anahu unu n'etiti ha dika ndi nene ihe n'awa” (Ndi Filipai 2:15).

Umụ Akwukwo Ndị Maraihe

Otu ubochi Nebukadneza wee si ka e mee ka ufodu ndi adotara n'agha bu ndi amuru na ezinaulo eze bia n'iru ya. Dika n'ubochi anyi mgbe anaaroputa umukoro iche bu ndi nwere uche na amamihe di elu izu ha banyere olu nke nchoputa (Science), ọ choroo umukoro ndi kachasi inwe uche na amamihe niile, mara iheomuma, na aghota ihe anaamama ka ha muta asusu na kwa ihe omumu nke nchoputa (Science) nke ubochi ha iji wee nyere govment aka. Nime ufodu ndi aroro bu Daniel na umu Hibru ato bu ndi emesiri kpọ Shedrak, Mishak na Abed-nego. Nebukadneza gbanwere aha ha, ma o nweghike igbanwe obi ha. Ha guzoro n'ikwesi ntukwasio bi nye Chineke ha.

Umukoro ndia maramma ka enyere ebe obibi n'ulo ukwu eze, iri nri nke sitere na tebul eze nakwa ndi oru gana echere ha. Ma Daniel etiyewo nke a n'obi ya na ọ gaghị ewere ihe oriri oma eze mee onwe ya ka ọ ghara idinsọ, o wee kwuchita onu haano bu ndi naerubere Chineke isi. Ihe okonuahia nke ebe obibi eze atugharighi isi ha ma ọ bu mee ka ha nwe ochicho aguu iheojoo. Ha roro ibi ndu di mfe; ma

náagbanyeghị, ụfọdụ n'ihe oriri ahụ ka ebuwororị ụzọ nye ndị ahụ náamaghị Chineke tupu enye ha ka ha rie.

Onyeisi ndịonozi, Melzar, hụrụ Daniel n'anya. Ọ gawororị arọputara ya ọkasị mma nime ihe niile, ma Daniel mara na ọ gaewe karịa iheoma nime ndụ a ime ya ka ọ bụrụ onye dịike nye Jehova. Melzar naatụ egwù na eze nwere ike ịta ya ahụhụ ọ bụrụ na ndị ọ naelekọta anya anọdu n'itaaru na mgbaru iru site n'akwụkwọ nri ha naeri. Daniel rịrọrọ maka ule. O wee rịọ Melzar ka ha nwaa nri akụkụ na kwa mmiri ụbọchị iri, ma hụ kwa ma ọdị ha mma nkeoma. “N'ogwugwu ụbọchị iri ewe hu na ha di nma n'ile anya, ha ma-kwa-ra abuba n'anuru, kari umu-okoro ahu nile ndi neri ihe-oriri oma eze” (Daniel 1:15).

Ná agbanyeghị, Chineke nyere ha amamihe nime ihe niile nke ha gaamu. Na ọgwugwu nke oge iheomumụ na obieze ka emere ka ha bata n'iru ya ka ele ha ule. Mmadu anọ a bụ ndị kpebiri irubere Chineke isi bụ ndi nọ n'isi klass ha ma asikwara ha ka ha guzo n'iru eze ime ka ha zọọ ije n'iru ndimgbasi na ndi naekè eluigwe nke Babilon. Ahuru na ha ka ndi Babilon niile inwe amamihe ugbò iri. Tukwasị kwa n'iheomumụ ha, Chineke enyewo Daniel onyinye nke ighota ohu na nro niile. Dika ugwoolu, umu Hibru anọ a ka enyere okwa ochichi nke govmment.

Nsogbu Nime Ura

Nebukadneza emeriworị otutu uwa amara nkeoma, nwe akụ na nsopuru, nweike ime ka mmadu niile kpọisiala nye atumatu ya, ma ọ na enwekwa nsogbu banyere ọ dịn'iru; ọ wee mebie ura ya. Ọ bụrụ na ọ naatukwasị Chineke obi, ọ garaghị anọ ná inwe nsogbu. Chineke gara elekota ya naala eze ya. Anyị onweanyi bụ ndi oru nke Jisos ubochi taa adighi enwe nsogbu banyere ọ di n'iru nke uwa, maobu mkwenye nke otu ndi ga emeri uwa maobu ufodu ndi ike ojoo gaeweta mbibi na ala anyi. Anyi tukwasiri Chineke obi na Ọ gaelekota ndi nke Ya. Ọ bụrụ na anyi gaanwu n'ih i okwukwe anyi, anyi gaenwe onu di ebube iba nime Eluigwe. Jisos gaanabata anyi n'ulo dika o mekwara Stifen mgbe egburu ya n'ih i okwukwe ya (Olu Ndi-oz i 7:55, 56).

Onye dere Abụ Oma kwuru banyere ndi nke Kraist. “Ọ gagh-esite n'ihe ojo anuworo tu egwu: Edoziwo obi-ya, ebe ọ natukwasi JEHOVA obi” (Abu oma 112:7). N'ilu 3:24 anyi naagu: “Ọ buru na i dina ala, i gagh-atu oké egwu: E, i gedina ala, ura-gi gatokwa utu.” Onye ozi bu Pita juru ajuru a: “Onye bu kwa onye ahu nke gemejo unu, ma ọ buru na unu ghoru ndi nanu oku n'obi n'iso ezi ihe?” (I Pita 3:13).

Ma gini ka akwukwonso kwuru banyere ura nke onye naemebi iwu? “I gasi n'ututu, ọ gadim no nma ma-asi na ọ bu ututu! n'ih i oké egwu nke obi-gi nke i gatu, na n'ih i he ohuhu anya-gi nke i gahu” (Deutronomi 28:67). “Ọ dighi udo diri ndi nemebi iwu, ka JEHOVA siri” (Aisaia 48:22). “N'ih i na ubochi-ya nile bu nani ihe-ngbu, nkpasu iwe ka nweda-n'ala-ya bu kwa; obuna n'abali obi-ya edinagh iraru ura” (Eklisiastis 2:23). “Ma ndi nemebi iwu di ka oké osimiri nke namaghari amaghari: n'ih i na ọ pugh idi ju, miri-ya namaputa kwa uru na apiti” (Aisaia 57:20).

Nro Nke Nebukadneza

Otu abali Nebukadneza roro nnoo otu nro nke mere ka mmuo ya wee gbasasia, ura wee gwu naanya ya, ma mgbe o biliri na ututu o nweghike icheta ihe nke a bu. O nwe mmetuta na nke a gaabu nnoo ihe di mkpa, o wee kpọ ndi mgbasị ya niile ka ha gosi ya ihe nro ya bu na kwa isiya. Ndi mgbasị ka emere ka ha nro na ihe egwu. Ha siri na ọ dighi eze ọ bula kwesiri iju ihe di otu a. Ha gaenwewori anuri n'icho ikowa nro ahụ ọ bụrụ na ha mara ihe ọ putara, ma ha enweghi ihe ha gaeji wee malite.

Eze naenwe uzọ nke aka ya mgbe niile ma buru kwa onye naenweghi akon'uche. Ọ siri ọ buru na ọ dighi onye ọ bula nwere ike ikowa nro ya na ọ gaegbusi ndi mgbasi na ndi mara ihe naalaeze. Otu oru wee malite itinye n'olu iwu nke ogbugbu mmadu; ma onyeisi ndi ogbu nke eze bjakwutere Daniel na umu ndi-Hibru ato idu ha jee ka egbue ha. Ọ di ka eze echefuwo nnoo ihe banyere Daniel ma ọ jubeghi ya ka ọ kowa nro ahụ. O mee ngwa bakuru eze ma riu ka o nye ya mgbe akaraaka. Mgbe ahụ ọ lara n'ulo ma riu ndi ibe ya ato ka ha sokọ ya na ekpere ka Chineke nke eluigwe wee kpugheere ha ihe

nzuzo ahụ ka ha wee ghara ịla n'iyi. N'ihii na ha na erubere Jehova isi ma dị kwa ndụ ime ihe náatọ Ya utọ, ha nwere ntụkwasiobi na Ọ gaanụ ma za kwa ekpere ha.

Ná abalị Chineke kpughere Daniel ihe nrọ ahụ bụ na ihe ọ pụtara: lee ka o si juputa n'ọñụ! O wee too Chineke n'ihii ịdịmma Ya na mmesooma Ya n'ebe ha nọ. O wee bulie Chineke elu n'ihii ọzízá ekpere ya. Anyị ekwesighi ichefu igosi Chineke obi ekele mgbe O meere anyị ihe, tumadụ mgbe Ọ zara ekpere anyị.

Ọ bughị náání na nkọwa nrọ nke Chineke zoputara ndụ otutu mmadụ, kama o kwukwara banyere ọ dịn'iru nke otutu narị arọ. Ọ dị n'ikeaka nke Chineke irọputa ndị eze nke gaachịachị náarọ ọ dịn'iru. Na ekpere nke igosi obi ekele Daniel ọ sị: “Ka aha nke Chineke buru ihe agoziri agozisi site na mgbe ebigh-ebi we rue mgbe ebigh-ebi: n'ihii na amam-ihe na idi-ike, nke Ya ka ha bu: Ọ bu Ya onwe-ya nāgbanwe mgbe na mgbe akara àkà: Ọ nēwezuga ndi-eze, nēme kwa ndi mara nghota ihe-omuma: Ya onwe-ya nēkpughe ihe nile di omimi di kwa nzuzo” (Daniel 2:20-22). Daniel ghọtara na “ndi nāchi isi bu kwa ndi Chineke doworo” (Ndi Rom 13:1). Chineke na-ebuli onye Ọ chọrọ ma budatakwa onye Ọ chọrọ.

Nrọ Ahụ

Emere ka Daniel bata n'iru eze ma kọwakwara ya: “Ihe-nzuzo nke eze juworo, ndi mara ihe na ndi dibia na ndi-ode-akwuwkọ di nsọ na ndi nēkè elu-igwe apughi ikorọ ha eze ma Chineke di, onye nọ n'elu-igwe, Nke nēkpughe ihe-nzuzo nile, O mewo kwa ka eze, bú Nebukadneza, mara ihe aghaghi idi n'ikpe-azu ubochi ndia.” Mgbe ahụ ọ gara n'iru ịkọwara eze ihe nrọ ya bụ na kwa ihe ọ pụtara.

Eze rọworo ihe banyere otù onyinyo mmadụ nke dị ukwu ma nwe kwa isi ọlaedo, obi ya na ogweaka ya abụọ bụ ọlaocha, afọ ya na apataukwu ya abụọ bụ ọla, ogweukwu ya abụọ bụ ịgwè, ukwu ya abụọ ụfọdụ nime ha bụ ịgwè ma ụfọdụ nime ha bụ ụrọ. Dịka eze kiriri ya, awaputara otù nkume anaejighi aka wa nke tughariworo tie onyinyo ahụ ma tipiakwa ya iberebe n'ebe ọ dị mma na ifufe fechapurụ ha rue na ọ dighi ihe ọ bula fọdurụ. Nkume ahụ wee ghọ óké ugwu, ma juputa n'ụwa nke a niile.

Nkọwa Nrọ Ahụ

Daniel wee kọwa ihe ọ pụtara. O wee chetara eze na ọ bụ ezie na ya onweya bụ eze nke ndị eze niile, dịkarịa ike na gburugburu alaeze ya niile, ma ike ahụ na ume ahụ bụ ihe enyeworo ya site n'aka Chineke. Chineke emewo ya onye ọchịchị nye onye ọ bula ná agbanyeghi ebe ha bi. N'ihii nke a ya onwe ya bụ isi ọlaedo ahụ. Ma alaeze ya agaghị adigide rue mgbe ebighiebi. Ike nke uwa ọzọ agaghị adị nnọọ ike nke ukwu. Ha bụ ndi Midia na Peasia ma mekwa ka ha ghota na ọ bụ aka nke ọlaocha di n'onnyinyo ahụ. Mgbe otutu arọ gasiri ndi Grik meriri ndi ụwa. Ha bụ apataukwu abụọ nke ọla. Ndi ọchịchị nke Rom bụ ndiọzọ nke biara, di kwa ike nke ukwu ma sikwa ike. Ndi Rom ka ahutaworo dika ukwu abụọ nke igwe. Site ná mmalite nke odida nke ọchịchị ndi Rom ọ dibeighi ọchịchị ọzọ nke nwere ike n'ụwa niile. Ná agbaghịagugọ ukwu nke igwe agwakotara ya na ụrọ bụ alaeze di ike na nke náadighiike nke ubochi taa bụ nke náadighi arapara naaru ibeha n'otu n'otu n'ihii na igwe na ụrọ adighi agwakota.

Nkume ahụ nke awaputara nke anaejighi aka wa bụ Jisọs. Otù ubochi Ọ gaabia ọzọ tidasịa ndi ọchịchị niile nke ụwa, ma chikwa dika Eze nke ndjeze niile, na Onyenwenu kachasi ndi nwenu niile. Ncheta niile nke alaeze niile nke chiworo n'ụwa gaagabiga, agaefechapu ha dika igbogbooka sitere náebenzochaoka nke mgbe okpom oku. Ihe nke ụwa bụ nnọọ ihe náenweghi isi ma atunyere ya n'ihii nke alaeze Chineke. Lee otú osi buru ihe di mkpa bụ ino ná njikere ichi na kwa isoro Jisọs chia mgbe Ọ gaabia ọzọ ma alaeze nke eziumume Ya naesi n'otu rue n'otu n'elu ala niile.

Asọpuru Chineke Ma Bulikwa Daniel Elu

Nebukadneza gosiri nnọọ obi ekele ya nye Daniel rue na ọ dara kpue iru ya n'ala na iru ya; ma nke kasị mkpa, ọ sị: “N'ezikwu Chineke-unu bụ Chineke nke chi nile, na Onye-nwe ndi-eze, na Onye nēkpughe ihe-nzuzo nile.” O nyere nnọọ Chineke otuto. Ọ kwughachikwara Daniel na umu Hibru ato ahụ site n'ime ka ha buru ndi ọchịchị na Babilon.

AJỤJỤDỊ ICHEICHE

1. Òlee ebe ka Daniel na ndị enyi ya siri bịa?
2. Gịnị mere ejiri rọrọ ha ibi n'obíeze?
3. Gịnị ka ha naekwenyeghị ime?
4. Òlee otú ha si mee nkeoma n'ule ha? Òlee ebe ka ha jere ìlụọlụ?
5. Gịnị mere ejiri sogbue Nebukadneza mgbe o jere n'elu ákwà?
6. Gịnị ka eze zubere ime ndị náekè eluigwe na ndị mgbasị n'ihì na ha enweghị ike ikpughe nrọ ya?
7. Ònye pụrụ ìkọwa nrọ ahụ? Òlee otú o si nweta amamihe ahụ?
8. Òlee onye bụ isi ọlaedo ahụ? Ogweaka ya abụọ nke ọlọcha? Apataukwụ ya abụọ nke ọla?
9. Gịnị bụ nkume ahụ nke awapụtara nke anaejighị aka wa, na gịnị kwa ka ọ ghọrọ?
10. Gịnị gaeme mba ndịozọ ahụ niile mgbe Jisọs gaabịa ìchị ọchịchị?